

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויה נתינה ... לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויה נתינה.....1
- ב. הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתהזירי לי את הנייר מגורשת...2
- ג. בעיני תנאי כפול ... גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן ... תנאי קודם למעשה ... תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר.....2
- ד. כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי.....7
- ה. אם לא מתי לא יהא גט אם מתי יהא גט אם לא מתי לא יהא גט אם לא מתי לא יהא גט לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה.....7
- ו. הרי זה גיטך ע"מ שתשמישי את אבא ... מת הבן או שמת האב הרי זה גט.....8
- ז. הרי זה גיטך ע"מ שתשמישי את אבא שתי שנים ע"מ שתניקי את בני שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמישי שלא בהקפדה אינו גט.....10
- ח. כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט.....10
- ט. כל סתם נמי כמפרש יום אחד דמי .. כמה היא מניקתו ... יום אחד משתי שנים לאפוקי לאחר שתי שנים דלא.....10

דף עה.

א. ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויה נתינה ... לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויה נתינה

כבר התבאר לעיל דף עד: שאמר לה¹ הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז מכאן ועד שלשים יום, ובאת ליתנם לו תוך שלשים יום, והוא לא היה רוצה לקבלם והיא נתנתם לו בעל כרחו, הרי זה גט פסול² מדרבנן³

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמג ד

² דד"ת הוא גט גמור אלא שפסול מדרבנן בנתינה בע"כ ט"ז שם ט. כתב ה"ה שדעת רבינו כדעת רבינו האי שפוסק בלישנא בתרא שם דף עה ע"א דבע"כ הוי נתינה אלא שרוצה להתמיר בערוה המורה וידוע ענין הפסול בדבריו ז"ל שלכתחלה לא תנשא ואם נשאת לא תצא. באר הגולה שם מ. ב"ש ז

³ ואפי" אם הוא אינו רוצה לקבל כלל כמ"ש בב"י בשם תשובת מורו וכן מדוייק הלשון והוא אינו רוצה לקבל עוד כתב בתשובה זו אם קיבל המעות אפילו בע"כ לכ"ע הוי נתינה ואין מוכרח וראיה שלו מתוספות שפיר דוחה המשיג עליו עיין שם, ב"ש שם מיהו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ולכתחילה לא תנשא ואם נשאת לא תצא. וי"א⁴ שהרי זו ספק מגורשת עד שתתן מדעתו או שיתרצה במתנתה, דכיון דאמר לה על מנת שתתני לי כו', יש לנו לחוש ולומר שמא עד שתתני לי מדעתי קאמר, ויהא רשות בידי לקבלם או שלא לקבלם⁵.

וכל זה כשהיא נתנה המעות בפניו אבל שלא בפניו לא הוי נתינה כלל⁶.

ב. הרי זה גיטיך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת

כבר התבאר לעיל דף כ: שאמר לה⁷ הרי זה גיטיך והנייר שלי אינה מגורשת, שכיון שלא נתן לה הנייר לא נתן לה כלום אלא האותיות פורחות באויר, והתורה אמרה ונתן לה וגו', דבר שיש בו נתינה משמע. אבל אם אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שתחזירי לי את הנייר הרי זו מגורשת, דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, והיא תקיים התנאי ותחזיר לו את הנייר ותהא מגורשת בקיום התנאי⁸.

י"א⁹ שלא שנא אמר כן על עיקר הגט לא שנא אמר כן על הנייר שבין השיטות והאותיות בכולן אינה מגורשת. וי"א¹⁰ שהרי זו ספק מגורשת.

ג. בעינן תנאי כפול ... גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן ... תנאי קודם למעשה ... תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר

⁴ לבוש שם כדעת הרא"ש ורשב"א דהוי ספק מגורשת. כ"ש שם

⁵ כתב הר"ם אלשקר סי' ל"א אפילו למ"ד נתינה בע"כ לא שמה נתינה היינו דוקא היכא שאמר ע"מ שתתני לי ר' וזו אבל האומר ע"מ שאתן לך מאתים וזו לכ"ע לא בעינן שיקבלם המקבל. וע"ל סימן נ"ז הביא הב"ש ס"ק ב' בשם מהרי"ם דאפילו בכה"ג לא הוי נתינה. באר היטב שם ב

⁶ וכשהוא אינו בכאן ונתנה ליד הב"ד עיין בתשובת רשב"א בב"י בח"ה ר"ס ע"ג. כ"ש שם

⁷ שו"ע ונו"כ שם קמנ"א

⁸ והיינו להפוסקים דס"ל בתנאי ע"מ א"צ ת"כ ושאר דברים אז צריכה לקיים התנאי ותחזור לו הנייר אה"כ אבל להפוסקים דס"ל אפי' בעל מנת צריכים להיות כל התנאים שיהיה ת"כ ושאר דברים צריך כאן ג"כ להתנות בכל התנאים מיהו קשה הא הוי תנאי ומעשה בד"א למה שהוכחתי בס"ל ל"ה אפי' כשאינו סותר התנאי למעשה מ"מ הוי תנאי ומעשה בד"א. כ"ש שם כב

⁹ טור ולבוש שם

¹⁰ שעלתה בתיקו והוי ספק גט והטור כתב אינה מגורשת ל"ד בלישנא ואינו אלא ספק וכ"כ בכדק הבית. כ"ש שם כא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר במסכת נדרים דף יא. שכל¹¹ תנאי צריך להיות בו ארבעה¹² דברים ואלו הן, א. שיהיה תנאי כפול, ב. הן קודם ללאו, ג. תנאי קודם למעשה, ד. ושיהא תנאי שאפשר לקיימו, ואם חסר אחד מהפרטים בתנאי¹³, התנאי בטל¹⁴, ואף אם לא נתקיים התנאי המעשה קיים¹⁵.

וכל הארבע דברים שאמרנו שצריכין להיות בתנאי מצינו בתנאי שכתוב בתורה, שהתנה משה רבינו עליו השלום עם בני גד ובני ראובן (במדבר לב פסוק כט – ל) ויאמר משה אלהם אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן כל חלוץ למלחמה לפני יקנוק ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את

¹¹ שו"ע ונו"כ חו"מ רז א, רמא ט יב, ובסימן רמא כתב הטור בשם הרשב"ם וקצת גאונים שא"צ לכל אלו אלא לתנאי גיטין וקידושין, וכ"כ הטור באהע"ז סימן לח בשם יש אומרים, אבל בשם ר"ת והרמב"ם (בפ"ו מה' אישות ופ"ג מה' זכיה) והרא"ש כתב הטור שגם בתנאי ממונות צריך למשפטי התנאים. וכתב המ"מ בטעם הסוברים שבממונות א"צ למשפטי התנאים, אף על גב דעיקר תנאים דב"ג וב"ר היה בדבר שבממון, שמעיקר הדין לא קיי"ל כר"מ דבעינן כתנאי ב"ג וב"ר, אלא שבגיטין וקידושין שיש בהם איסור חששו לכך להצריך משפטי התנאים, אבל בממונות לא חששו לכך, כתב בקצה"ח סימן רמא סק"ט דבמתנה ע"מ להחזיר לכו"ע לא בעינן למשפטי התנאים, ועי' אבן האזל פ"ג מה' זכיה ובפ"ה מה' אישות הכ"ד. ועוד כתב שבמקום שהתנה שלא בדיני התנאים, הרי שאין ביטול התנאי מבטל המעשה, אבל מ"מ חייב לקיים התנאי מדין שכירות, או מדין פסיקה ככל פסיקת דמים, אבל אם התנה במשפטי התנאים אינו חייב לקיים התנאי, שאינו אלא אם ירצה בקיום המעשה יקיים התנאי ואם לא ירצה לא יקיים התנאי ותבטל המעשה, עיין שם שהאריך בזה, וכ"כ באבני מילואים סימן כט ס"ק יד ובסימן לח סק"ו, ובנה"מ שם סק"י חולק, וכתב דלא אישתמיט שום פוסק לכתוב כן, אלא ודאי דכל שלא נעשה בדיני תנאי חשבינן לוי' כפטומי מילי בעלמא, ועי' בדבריו בתורת גיטין סימן קמג שהאריך לדהות דברי הקצה"ח, ועי' טבעת החושן שהביא מדברי האחרונים, וגם בחו"א אהע"ז סימן נו סק"י חולק על הקצה"ח, וגם בשו"ת מהרי"ל דיסקין קו"א אות רמג דחה סברת הקצה"ח, ועי' שו"ת מהר"ם שיק אהע"ז סימן עה, עו, עז, ועי' ד"ג כלל קיג סק"ח.

¹² שו"ע ונו"כ אבהע"ז לח ב

¹³ ועיין חו"א אבהע"ז נשים סי' ג"ו ס"ק ח' דבאומדנא דמוכח נמי לא בעי' משפטי התנאים ועיין תוד"ה דברים שבלב קדושין מט ב' ובשו"ת אחיעזר ח"ג סי' כ"ו אות ב'

¹⁴ במש"ל פ"י מה' אישות רצה לחדש דדוקא בתנאי דלהבא יש מקום לומר שאין התנאי שלאחר המעשה יכול לבטל מעשה אא"כ נעשה כתנאי ב"ג וב"ר, אבל כשהתנאי הוא אלעבר, כגון אם עשית דבר זה, שבאותה שעה כבר נתברר הדבר אם נתקיים המעשה, מה צורך בכפילת התנאי, אלא שכתב שמסוגית הגמרא לא משמע כן, ועי' אבני מילואים סימן י סק"א, ערך ש"י סימן רמא, אור שמח פ"ג מה' זכיה, ובטבעת החושן קונטרס משפטי התנאים. וכתב כמנח"פ שאפילו אם נאמר דגם תנאי לשעבר צריך משפטי התנאים, אם הוא דבר שאי אפשר לקיימו, כגון אם עלה פלוני לרקיע, פשוט שאינו תנאי, עיין שם, ועי' בחו"א חו"מ ליקוטים סימן יב סק"ב. וע"ע פ"ת אהע"ז סי' קס"ט ס"ק כ"ד ועיין חו"א אבהע"ז נשים סי' נ"ו ס"ק ח' דהגם דלא בעי' אלשעבר משפטי התנאי מיהו אפי' לקיומיה ע"י שליח בעי' ועיין בשו"ת ברית אברהם מובא בפ"ת אהע"ז סי' ו' ס"ק ט"ז באמצע ד"ה ושוב דס"ל דאם א"צ משפטי התנאים אף אפי' לקיומיה ע"י שליח לא בעי'.

¹⁵ במש"ל מ' שם שאם נתן מתנה בתנאי שיתן לו מנה, ואם לא יתן לא תהיה המתנה כי אם ל' שנים, לא בעינן משפטי התנאים, שלא הוצרכו למשפטי התנאים אלא כשבא לעקור המעשה לגמרי, אבל לענין המשך הזמן אינו עוקר המעשה, ועי' שו"ת מהר"ש ח"ב סימן כ. בחתן סופר שער המקנה סימן כב בדיני תנאי מצדד לחדש שכל תנאי שהוא בשב ואל תעשה א"צ למשפטי התנאים, עיין שם בטעמו, ועי' שו"ת אבני נזר חו"מ סימן נא כמה חידושים במשפטי התנאים.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אָרײַן הַגְּלֵעַד לְאַחֲזָה. וְאִם לֹא יַעֲבְרוּ חֲלוּצִים אֶתְכֶם וְנִאֲחָזוּ בְּתַכְכֶּם בְּאֶרֶץ
בְּנֵעַן

וכך פירושו:

תנאי כפול – צריך המתנה שיכפול דבריו לחיוב ולשלילה, ויאמר אם תעשה כך וכך
אתן לך כך וכך ואם לא תעשה כך וכך לא אתן לך כך וכך¹⁶, כמו שאמר משה אם
יעברו וגו' ואם לא יעברו וגו', ואף על פי שאמר כבר אם יעברו אין אומרים מכלל הן
אתה שומע לאו כלומר מתוך שגילה רצונו נבין מה אינו רוצה, וכן אין אומרים מכלל
לאו אתה שומע הן¹⁷.

הן קודם ללאו – צריך המתנה שיזכיר החיוב כלומר קיום הדבר קודם שיזכיר לשון
שלילתו. מכך שלא אמר תחלה אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם אלא הקדים
ההן שמע מינה שצריך להיות קודם¹⁸.

תנאי קודם למעשה – צריך המתנה שיזכיר את התנאי שרצונו שיעשו¹⁹, או שלא יעשו
קודם שמזכיר את המעשה שיחול על ידי התנאי או בהעדר התנאי, מכך שלא אמר
תנו להם אם יעברו, משמע שאם אמר כך לא יבא התנאי ומבטל מעשה המתנה
שקדמו²⁰.

שיהיה התנאי דבר שאפשר לקיים – כגון הכא שאמר על מנת שיעברו חלוצים וגו'
והיה זה בידם לקיימו, אבל אם התנה דבר שאי אפשר לקיימו כגון שאמר על מנת

¹⁶ ובמשפ"ש כתב בשם נוב"ת אהע"ז סימן קלג באם אמר אם יתקיים התנאי תתקיים המתנה ואם לא יתקיים
התנאי יעשה כפי שירצה, כיון שלא הזכיר צד בשלילה באופן מוחלט לא חשיב תנאי כפול, ועיי"ש שהביא
בשם שו"ת תפארת צבי שחולק על הנו"ב

¹⁷ ערוך השולחן הו"מ רז ב

¹⁸ ובשו"ת מהריב"ל ה"א סימן כה כתב שמדברי הרמב"ם נראה שלעולם צד ההן הוא צד קיום התנאי וצד
הלאו הוא צד אי קיום התנאי, אבל מדברי התוס' משמע דאין זה כלל, אלא הדבר תלוי ברצונו, כגון אם לא
באתי עד ל' יום יהא גט ואם באתי תוך ל' יום לא יהא גט, אם רצונו הוא שיהא גט, הרי זה צד ההן, אף על פי
שהוא צד אי קיום התנאי, ועיי"ש שהאריך בזה.

¹⁹ לאפוקי אם אמר המקח יהא קיים אם יתקיים התנאי, והיינו שהזכיר קודם המעשה ואח"כ התנאי, ועי'
משל"מ פ"ו מה' אישות שמסתפק במעשה שהוא תלוי בתנאי שלילי, דהיינו שאם לא יתקיים מעשה התנאי
יתקיים המקח ואם יתקיים מעשה התנאי לא יתקיים המקח, וא"כ איך יתקיים בתנאי כזה גם כלל דהן קודם
ללאו וגם הכלל של תנאי קודם למעשה, עיי"ן שם, ועי' הערה הקודמת בשם מהריב"ל, ועי' מ"ז אהע"ז ריש סימן
לח.

²⁰ כתב הש"ך בסימן רנ"ג ס"ק מז בשם הרמב"ן שאם אמר תנו מאתיים זון לפלוני אם ישא בתי, אם לא ישא
לא יתנו לו, ואף על פי שהוא מעשה קודם לתנאי, שלא אמרו דבעינן תנאי קודם למעשה אלא כשהמעשה
נעשה מיד, ותלה הדבר בקיום תנאי, כגון מגרש ע"מ שיתן מאתיים זון, אבל כשאמר תנו בתנאי, שהמעשה
עדיין לא נעשה, אם לא קיים התנאי מתבטל הדבר שלא יעשו המעשה, ועיי"ש שהסכים הש"ך כן להלכה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

שתעלה לרקיע אין ממש בתנאי והמעשה קיים אף על פי שאינו מקיים התנאי, שכיון שאי אפשר בידו לעשותו לא כיון לתנאי, אלא להפליגו בדברים בעלמא²¹.

הזכיר הלאו קודם להן ואחד שהזכיר ההן חזר והזכיר הלאו אחר ההן הוי תנאי כאילו הזכיר ההן לברו קודם הלאו, דלא גרעו במה שהזכירו ראשונה ג"כ ולעולם כל שהזכיר הלאו באחרונה הרי זה תנאי²².

יש אומרים דאפילו לא פירש בפירוש כל דיני תנאי רק אמר סתם שמתנה כתנאי בני גד ובני ראובן מועיל והרי זה תנאי גמור.

פרט נוסף²³ שהוזכר בדיני תנאי, אך אינו מתנאי בני גד ובני ראובן, הוא שיהיה המעשה ראוי לעשות ע"י שליח²⁴.

יש אומרים²⁵ הא דכתב תנאי בני גד ובני ראובן בתורה, לא כתבה שנלמוד ממנו דיני תנאי שיהיה דוקא על ידי ארבע דברים הללו, אלא כל תנאי שמתנין באיזה אופן שיהיה צריכין לקיימו²⁶ הן בדיני איסור כגון גיטין וקידושין הן בדיני ממונות, ואם אין מתקיים התנאי אין במעשה כלום, ומה שנאמר בגמרא שצריכין בתנאי להיות אלו הארבע דברים ואם חסר אחד מן הארבע דברים המעשה קיים ומקודשת, אפילו לא יתקיים התנאי, בדבר של איסור ולחומרא שתהא ספק מקודשת או ספק מגורשת לחומרא אם אין התנאי כהלכתו ואינו מתקיים²⁷, אבל בממון כל תנאי שבממון קיים אפילו אין בו אחד מכל הארבע דברים, אם אין התנאי מתקיים המעשה בטל.

²¹ משמע לכאורה פרט זה הוא מסברא, ולא דוקא מתנאי ב"ג וב"ר, וכ"כ במנחת פתים, ועי' שו"ת מהרי"ן ח"ב סימן פג, וכתב בערוה"ש דאף לדעת הפוסקים שבד"מ לא בעינן משפטי התנאים, בתנאי שא"א לקיימו, לכו"ע אין זה תנאי, שאין זה אלא כמפליג בדברים.

²² ח"מ שם ב, ב"ש שם ג, מהר"ן

²³ הטור הוסיף שם עוד פרט והוא שיהא התנאי בדבר אחד והמעשה בדבר אחר, לאפוקי גבי גט שאם אמר ע"מ שהנייר שלו, שהתנאי והמעשה הם בדבר אחד, והרמב"ם לא הזכירו, וכתב המ"מ דלא סבירא ליה פרט זה, והרמ"א באהע"ז שם כתב שיש לחוש לזה לחומרא, והטור בחו"מ סימן רמא ג"כ לא הזכיר פרט זה, וכתב בערוה"ש שאין לחוש לזה בדיני ממונות, דכיון שיש אומרים שבד"מ לא בעינן כלל משפטי התנאים, והרמב"ם חולק על פרט זה אף באיסורים, אין לחוש לכך, עיי' שם, ועי' דברי משפט סימן רמא. פתחי חושן חלק ח פרק כ הערה ט

²⁴ לאפוקי בחליצה שא"א לעשות ע"י שליח ולא מהני בה תנאי

²⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם ד בלשון י"א טעמא משום דס"ל דלא קי"ל כר"מ דאמר דצריך ת"כ אלא בניטין וקדושין היישינן לחומר אבל הלכת' כחכמים. ב"ש שם ו

²⁶ לא מצינו כן כי מרמב"ם פ"ג ה"ז נשמע דא"צ ת"כ והן קודם הלאו אף על גב דכתבתי בסמוך דצריך לסיים בלאו משום כגמר דבריו אדם מתפס מ"מ בממון הולכים אחר אומדנ' אבל תנאי קודם למעשה ואפשר לקיים ע"י שליח צריך וכ"כ המגיד פ"ו ה"א והר"ן פמ"ש ובפ' האומר והטעם הוא משום אפי' אם לא גמרינן מתנאי ב"ג מ"מ מה שהוא סברא ילפינן וכ"ג מהרא"ש ס"פ י"ג ובתשו' ריש כלל פ"א דכל הפלפול קאי על ת"כ אבל שאר תנאים צריך והטור והמחבר והש"ג כתבו דא"צ כל ד' דברים וא"י מנ"ל. ב"ש שם ו

²⁷ כלומר דאף דאין כאן כל הדי' דברים הוי ספק קידושין וספק גירושין ואם קדשה אחר צריכה גט משניהם ועי' בדברי הרא"ש פ' יש נוחלין בסעי' מ"ח. ח"מ שם מח

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ויש אומרים עוד לחומרא שצריך עוד דבר אחד יותר על הארבע דברים, והוא זה, צריך ג"כ שיהא התנאי בדבר אחד והמעשה בדבר אחר, אבל התנאי והמעשה בדבר אחד כגון שיאמר אם הדינר שאני מקדשך בו הוא שלי תהיי מקודשת ואם לאו לא תהיי מקודשת²⁸, אף על פי שבתנאי זה יש כל הארבע דברים אינו תנאי גמור, הואיל והכל הוא בדבר אחד, ואולינן לחומרא²⁹ והיא ספק מקודשת.

אם כתוב בשטר וקנינא מיניה כחומר כל תנאים וקנינים העשויים כתקון חז"ל, אף על פי שלא נעשו כמשפטי התנאים, התנאי קיים³⁰.

²⁸ ואינו דומה לתנאי בני גר שהיה התנאי שילכו לארץ ישראל והמעשה שנתן להם ארץ גלעד לאחוזו ממילא אינם בדבר אחד ומ"ש אם לא יהיה שלי פי' אלא בשאלה הוא בידו דאם לא כן הו"ל גזל ואינה מקודשת. ט"ז שם ה

²⁹ בח"מ שם ה כתב שבמור ביאר כי התנאי סותר המעשה דאין הקדושין חלין רק אחר שיתקיים התנאי ואו הקדושין שלו ולא נתן לה כלום הא אם אמר ע"מ שתחזיר לי הדינר תהיה מקודשת וק"ל ע"מ הוי כמעכשיו ומכ"ש אם אמר בפי' מעכשיו תהיה מקודשת אם תחזיר לי הקדושין או לא נקרא תנאי ומעשה בדבר א' וכן כתב התו' בגיטין דף ע"ה ובב"ב דף קל"ז ומיהו בקדושין בלאו הכי מתנה ע"מ להחזיר לא הוי נתינה כמבואר ריש סי' כ"ט ועמ"ש שם ומיהו בקדושי שטר משמע בסוף סי' ל"ב דאם אמר ע"מ שתחזיר לי הנייר דהוי מקודשת וכן בגיטין מבואר לקמן סי' קמ"ג דע"מ שתתן לי הנייר הוי תנאי ולא מקרי תנאי ומעשה בדבר א' מטעם שכתבתי דע"מ הוי כמעכשיו ואין תנאי זה סותר המעשה ומ"מ צריך לפרש מה שפסק כאן בקידושין דיש לחוש לחומרא' אם התנאי ומעשה הוי בדבר אחד היינו בקידושי שטר אבל בקידושי כסף כבר פסק לעיל דאפילו ע"מ לא מהני מטעם דדומה לחליפין וגם צריך לדקדק דבגט אם אמר הרי זה גיטך והנייר שלי אינו גט כלל א"כ ה"ה אם אמר בגט וקידושי שטר אם תחזיר לי הנייר תהיה מקודשת או מגורשת דלאו מידי יהיב לה ולמה פסק כאן דלחומרא' מקרי תנאי וכי עדיף ל' תנאי מאלו אמר סתם בלא שום תנאי בתורה דלא מהני כלל. ועיין בב"ש שם ז הביא הנה תוס' בקדושין דף ו' ובפ' מ"ש דף ע"ה ובר"ן שם ובס"פ י"ג כתבו דלא הוי תנאי ומעשה בד"א אלא כשהתנאי סותר למעשה כגון שהתנה בגט אם תחזיר לי הנייר א"כ אימת חל הגט כשתחזיר הנייר אז לא הוי גט אבל בהרא"ש ס"פ י"ג מוכח דלא ס"ל כן לפ"י מ"ש הטור בס"י זה בתנאי קדושין כשמקדש אותה עם הדינר ומתנה ע"מ שהדינר שלי הוא הדרישה וח"מ כתבו דהטור ס"ל דוקא כשהתנאי סותר למעשה הוי תנאי ומעשה בד"א והתנאי שמתנה אם הדינר שלי ה"ק את מקודשת לי כשתחזיר לי הדינר והיינו אם הדינר שלי א"כ סותר למעשה אבל אם אמר ע"מ שתחזיר לא הוי תנאי ומעשה בד"א כי אין סותר למעשה דק"ל האומר ע"מ כאומר מעכשיו מיהו לא הוי קידושין משום דהוי מתנה ע"מ להחזיר אלא כשמקדש בשטר אז מהני כשמתנה שתחזיר לו הנייר ועי"ש שהקשה על משי"ב הח"מ וכתב וכללא הוא אם מקדש בשטר ואמר ע"מ שתחזיר לי הנייר או התנאי אין סותר למעש' כמ"ש בתוס' אז היא מקודשת ותתקיים התנאי, ולשיטות הרא"ש א"צ לקיים התנאי כי הוא ס"ל כיון שהכל בד"א א"צ לקיים התנאי, ואם אמר תחזיר לי הנייר או התנאי סותר למעשה והוי התנאי ומעשה בד"א ותנאי בטל לשיטו' הני פוסקים אז היא מקודשת בוודאי אבל לשיטות שאר פוסקים והרמב"ם התנאי קיים כי לא ס"ל תנאי ומעשה בד"א, ואם מקדש אותה בכסף ואמר ע"מ שתחזיר הכסף אז אין התנאי סותר למעשה ולא הוי תנאי ומעשה בד"א לשטת תוס' אז צריכה לקיים התנאי והוי מתנה על מנת להחזיר וקידושין בטילים ולהרא"ש הוי התנאי והמעשה בד"א וא"צ לקיים התנאי והקדושין קיימים, ואם אמר ה"ה מקודשת אם תחזיר לי הכסף קדושין אז לתוס' והרא"ש התנאי ומעשה הכל בד"א ותנאי בטל וקידושין קיימים, ולהרמב"ם התנאי קיים והוי מתנה ע"מ להחזיר והקדושין בטילים ויש לחוש לחומרא בכל הני פלוגתא

³⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ רמא יב, והוא מדברי הרא"ש בתשובה (כלל פא סימן א), ומשמע שאע"פ שאנו רואים בשטר שאין שם תנאי כפול ולא שאר משפטי התנאים, אפ"ה התנאי קיים, והרמ"א באהע"ז סימן לח סעיף ג כתב בשם הגהמ"י שאמר סתם שמתנה כתנאי ב"ג ובר"ר הוי תנאי גמור, ועי' ח"מ וב"ש שם, ולא מצאתי הסבר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

דף עה:

ד. כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי

בכל תנאי שיש בו מעכשיו או על מנת, יש אומרים³¹ שא"צ לכל משפטי התנאים, ויש חולקים³².

יש אומרים³³ שא"צ למשפטי התנאים אלא כשאמר בלשון אם יהיה, אבל אם אמר לכשיהיה אין צריך, וכן בדבר שמשייר בגוף המקח³⁴.

ה. אם לא מתי לא יהא גט אם מתי יהא גט אם לא מתי לא

יהא גט אם לא מתי לא יהא גט לא מקדים איניש

פורענותא לנפשיה

לכך, דבשלמא נבי אסמכתא בב"ד חשוב וכיוצא בזה שהחסרון הוא משום דלא גמר ומקני, מועיל הכתיבה כהודאת בע"ד ואמרינן דגמר ומקני, אבל במשפטי התנאים דילפינן מתנאי ב"ג וב"ר שכך צריך להיות דיני תנאי, והרי אנו רואים שאין כאן דיני תנאי, ומה מועיל הודאתו, ולפי דברי הראב"ד דגם משפטי התנאים הוי כענין סמיכות דעת ניהא. פתחי חושן חלק ח פרק כ הערה יא. ועיין בח"מ באהע"ז שם שלשון זה (שאומר שמתנה כתנאי ב"ג וב"ר) אינו מועיל אלא לענין תנאי כפול, אבל לענין תנאי קודם למעשה אינו מועיל, דהא חזינן שלא התנה כתנאי ב"ג וב"ר, וכתב בד"ג כלל קיג סימן ז שאם אומר שמתנה כתנאי ב"ג וב"ר, או כתיקון חז"ל, מהני כאילו פירש משפטי התנאים, ועיין בשו"ת חקרי לב אהע"ז סימן ל שהאריך בביאור שיטות הראשונים בהלכה זו, ואם לשון זה מועיל לכל משפטי התנאים, עיין שם.

³¹ שו"ע אהע"ז סימן לח סעיף ג, והוא מדברי הרמב"ם בפ"ו מה' אישות שכתב שא"צ לכפול תנאי ולא להקדים התנאי על המעשה, אבל צריך להתנות בדבר שאפשר לקיימו, ועי' בנו"כ שם שתנאי שאי אפשר לקיימו לאו מתנאי דב"ג וב"ר נפקי אלא סברא היא, וכתב בב"ש שם דה"ה תנאי ומעשה בדבר אחד אינו מעכב, אבל הן קודם ללאו גם במעכשיו מעכב, ועי' באבן האזל שם.

³² שו"ע אהע"ז שם, והוא מדברי הטור בשם התוס' והרא"ש, ועי' שו"ת הרא"ש כלל פא סימן א, ועי' באבני מילואים שם.

³³ נה"מ סימן רז סק"א, כגון שאמר לכשיהיה לי דמים אחזיר לך, אין זה תנאי אלא כמו לזמן, כמו במגרש לאחר ל' דלא בעינן משפטי התנאים.

³⁴ נה"מ שם ובסימן ריב סק"ד, כגון שאמר על מנת שדיוטא העליונה שלי, או שמשייר לו המתנות, שאין זה תנאי אלא שיויר, וכן בע"מ שאין בו אונאה וכיוצא בזה, וכ"כ במשפ"ש בשם שו"ת רח"כ במי שנתן עזבונו לאשתו והיא חייבת להספיק לעשרה לומדים למשך שנה לעלוי נשמתו, שאין זה תנאי אלא שיויר ומוציאין ממנה כדי הספקה ללומדים כפי שצוה הבעל.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר לעיל דף עב. שאם אמר מהיום³⁵ אם מתי או מעכשיו אם מתי הרי זה גט³⁶, שהרי כשימות³⁷ חל הגט למפרע מעכשיו. וי"א שצריך שיאמר לה כשנותן לה הגט בזה הלשון, אם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט מעכשיו ואם לא מתי לא יהא גט, ואז הוא בטל מיד כשעמד אפילו לא אמר חוזרני בי³⁸. וטוב לעשות שיאמר מעכשיו אם מתי משיאמר מהיום, שאם אמר מהיום שמא אין דעתו אלא מסוף היום ואילך³⁹, ואם ימות קודם שיעבור היום אין גט לאחר מיתה⁴⁰.

ו. הרי זה גיטין ע"מ שתשמישי את אבא ... מת הבן או שמת האב הרי זה גט

³⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁶ משמע לכאורה אם אמר סתם אם מתי אין צריך אומדנא האם מת מחולי שהיה חולה בו בעת אמירתו, וכ"כ הרמב"ן ורי"ז וכתבו אפילו אם מת מחולי אחר מגורשת כיון שלא הבריא לגמרי כאשר היה קודם שחלה אף על פי שהלך בלא משענת הוי גט ואם הבריא מחולי לגמרי כמו שהיה קודם שחלה בטל הגט אף על גב שחלה אחר כך ומת, ובסעיף אח"ז הביא דברי הרשב"א והר"ן ש"מ שאמר אם מתי מחולי זה קאמר לכן אם הבריא וחלה אח"כ ומת אינו גט נראה דל"פ על הרמב"ן אלא אם הבריא כמו שהיה קודם שחלה אז הגט בטל אף על גב שחלה אחר כך ומת ואמרי"מ ש"ש אם מתי היינו מחולי זה קאמר אבל אם לא הבריא כמו שהיה קודם שחלה אף על גב דהלך בשוק בלא משענת וחלה מחולי אחר מגורשת אא"כ שהתנה בפירוש אם מתי מחולי זה ואז אפילו לא הבריא כמו שהיה קודם שחלה בעינן אומדנא אם מת מחולי הראשון. אבל מדברי המגיד ספ"ח ה"ז מבואר דהר"ף והרמב"ם לא ס"ל כן אלא אפילו אם אמר סתם אם מתי צריך אומדנא אם מת מחולי הראשון וסוגיא קאי אפי"א אם אמר סתם אם מתי, ולכאורה קשה לפ"ז על מ"ש המחבר בסעיף ט' עצה טובה וכו' אכתי החשש במקומו עומד דהא ס"ל אפי"א באומר סתם אם מתי בעינן אומדנא אם מת מאותו חולי. ב"ש יב

³⁷ משמע אם לא ימות אינה מגורשת היינו לשיטת הרמב"ם בשו"ע שם לח ג דס"ל במעכשיו א"צ תנאי כפול כמש"כ שם בסתם "כל האומר: מעכשיו, או על מנת, אינו צריך לכפול תנאו ולא להקדים תנאי למעשה" אבל לשאר פוסקים שהביא שם בלשון י"א אם לא כפל התנאי או בטל התנאי והגט חל. ב"ש שם ד

³⁸ שו"ע שם קמה ה ותקנו לומר בזה הלשון ב' פעמים אם לא מתי, אף על גב דבתנאי כפול סני עוד דבכל התנאים צריך שיהיה ההן קודם ללאו, וגבי גט התחילו בלאו אם לא מתי לא יהא גט, ולא רצו להתחיל באם מתי יהא גט דאתחולי בפורענות לא מתחלינן דלא יפתח אדם פיו לשמן, ולפי שבכל תנאי צריכין תנאי כפול והן קודם ללאו כמו כתנאי ג' ובני ראובן, הצריכו שיחזור ויאמר אחרי כן אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט דהו"ל תנאי כפול והן קודם ללאו, ואם לא מתי הראשון אינו אלא משום דלא יפתח אדם פיו לשמן. לבוש שם

³⁹ לכאורה קשה למה אמרינן אם אמר כתבו לאחר שבוע דכותבים מיד אחר שבוע כיון שכל השנה שאחר השבוע בכלל אחר השבוע שמא כוונתו על סוף השנה. ב"ש שם ה

⁴⁰ בטור בשם הרמ"ה כתב ודוקא שיש עדים שהגיע הגט לידה בחייו אבל אם אין עדים מתי בא לידה אף על גב דכתב בו זמן וכתב בו מהיום כיון דלא משתרייא אלא בעידי התימה לא הוה גירושין דעידי התימה אין עושין אותו גט אלא לאחר היום וכיון שמת קודם לכן הוה ספק עכ"ל ולא ידעתי למה לא העתיק זה בשו"ע וצ"ל דגם בעידי מסירה שאומרים סתם נמסר בפנינו ביום פלוני לא סני דגם כאן יש חשש שמא מת קודם המסירה באותו יום דחד מעמא הוא עם עידי התימה בזה אלא צריך שעידי המסירה יעידו בפירוש שנמסר קודם המיתה. ט"ז שם ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

המגרש⁴¹ את אשתו⁴², והתנה עמה שתעשה דבר אחד סתם ולא פירש כמה זמן תעשהו, הרי זה כמפרש שתעשהו יום אחד, שכן משמעות הלשון בסתם.

כיצד, אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתעשה עמי מלאכה או על מנת שתשמיש את אבא, אם עשתה עמו מלאכה יום אחד או שמששה את אביו יום אחד, הרי זה גט. ויש אומרים⁴³ שצריכים לשמש האב כל ימי חייו.

ואם מתו אחר שהתחילה לקיים התנאי אפילו שעה אחת⁴⁴ הוי גט, מת האב קודם שתשמשו אינו גט⁴⁵, שהרי לא נתקיים התנאי. וי"א⁴⁶ שאם לא תבעה צריכה גט מספק, ואם מת ללא בנים קודם שתבעה צריכה חליצה.

אמר האב אין רצוני שתשמשני אף על פי שהיא לא הקניטתו, הרי זה גט אם התחילה לשמשו אפילו שעה אחת⁴⁷.

⁴¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמג ח

⁴² היינו בגיטין מסתמא לצעורי מכוון מ"ה אמרי' דכוונתו רק יום א' אבל בעלמא אמרי' אם התנה ליתן מזונות או כיוצא בזה להנאתו מכוון כל ימי חייו קאמר כ"כ הרשב"א ועיין בר"ן והמגיד ובח"ה סי' ס'. ב"ש שם הא

⁴³ כתב הרא"ש ראוי לפסוק כרבא דאמר דצריכה לשמש כל ימי חייו וכו' לחומרא ואם שמשו יום א' וקידש אחר חוששין לקידושיהו ואם אמר ע"מ שתשלם שכר הנקה לכ"ע שכר ב' שנים קאמר. ב"ש שם יב

⁴⁴ ב"ש יג יח

⁴⁵ כן הוא דעת הרמב"ם והרא"ש אבל תוס' והרשב"א ס"ל אפילו אם מת קודם השימוש או קודם שתניק הוי גט ונראה דאזלינן לחומרי'. ב"ש שפ טו

⁴⁶ בב"ש יד הקשה אמאי אינו גט הא הוי כדבר שאינו קובע זמן דהא בכל ימי חייו האב יכולה לשמשו יום א' א"כ במת האב עדיין לא נשלם הזמן והוי כתנאי שתתן לו ר' זוו ומת, דצריכה חליצה וכאן כתב אינו גט והיינו הגט בטל ומותרת ליבם וכן הקשה בדרישה ואפשר כיון שהוא התנה עמה תנאי זה א"כ אחר שמת האב יכול לתובעה לקיים התנאי ואימת שתבעה מהויב' היא לקיים התנאי כמו הקובע ז"פ לשלם אחר הפסח וכשתובעה והיא א"י לקיים התנאי מיד הגט בטל אבל כשמתנה ע"מ שתתן לו אין שום אדם יכול לתובעה דהא התנאי היה שתתן לו א"כ א"א שיבטל התנאי בפועל, לפי"מ מ"ש אינו גט היינו כשתובעה הוא אבל אם מת או חי ולא תבעה לא נתבטל בפועל וצריכה חליצה.

⁴⁷ כתב הרשב"א אם לא קבע זמן לשמש את האב אלא אמר סתם שתשמש את אבי י"ל בכה"ג אפילו לרבנן דפליגי ארשב"ג הוי גט כיון שאין העיכוב ממנה דהא לא נתן זמן להשימוש ש"מ כוונתו להרווחת אביו ויש מחלוקת בזה בתוספת' ומשמע מרשב"א אפי' לא שמשו לאביו כלל ואמר אין רצוני שתשמשני הוי גט והיינו לשיטתו דס"ל כתוס' אם מת האב קודם שתשמש הוי גט י"ל גם כאן אם אמר א"א שתשמשני הוי גט אף על גב דלא נתקיים התנאי כלל אף על גב שם כתב בפשיטות דהוי גט וכאן כתב צ"ע משום הכא הוי בחייו ועדיין יכולה לשמשו שם ג"כ גרע טפי אבל לשיטות הפוסקים דקי"ל כוותיהו אם מת האב ולא נתקיים התנאי לא הוי גט ולהרא"ש צריכה לשמש כל ימי חייו והיינו והרווחת האב ומ"מ ס"ל אם מת לא הוי גט מוכח לרבנן אפי' אם אמר אי אפשי שתשמשני לא הוי גט דהא לא קבע זמן והעיכוב לא ממנה ומ"מ הגט בטל א"כ אפי' אם אמר א"א מ"מ לא נתקיים התנאי כלל, ואם שמשו יום א' ואמר א"א י"ל אף להרא"ש מהני די"ל בזה לא פליגי רבנן אלא מה דמשמע מרשב"א באמר א"א אפי' לא שמשו כלל הוי גט ול"פ רבנן בזה מוכרח לשיטות הרא"ש דלית'.

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתעשה עמי מלאכה או על מנת שתשמישי את אבא, יום אחד יש מי שאומר⁴⁸ יום אחד שלם דוקא, והוא שהיום ילך אחר הלילה כליל שבת ויומו, אבל יום שלם מעת לעת כגון מחצי היום לחצי היום לא מהני, דיום אחד לילה ויום משמע

ז. הרי זה גיטיך ע"מ שתשמישי את אבא שתי שנים ע"מ שתניקי את בני שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט

אמר לה⁴⁹ על מנת שתניקי את בני או שתשמישי את אבי שתי שנים, הרי זו משלמת כל הזמן שפירש, מת הבן או האב בתוך הזמן שפירש, או שאמר האב אין רצוני שתשמשני אף על פי שהיא לא הקניטתו, אינו גט שהרי לא נתקיים התנאי וכן כל כיוצא בזה.

ח. כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל כל ענבה שאינה הימנה הרי זה גט

יש אומרים⁵⁰ שהלכה כרשב"ג שכל שאין העיכוב ממנה הוי גט, לפיכך בגירש על מנת שתעשה עמי מלאכה או על מנת שתשמישי את אבא, בין אם אמר האב א"א שתשמשני ובין אם מת, הרי זה גט אבל אמר לה הרי זה גיטך על מנת על מנת שתניקי את בני, ומת הבן קודם שתניק, לא הוי גט, משום שלא נתקיים התנאי כלל גרע יותר⁵¹, ויש להחמיר בכל זה.

ט. כל סתם נמי כמפרש יום אחד דמי .. כמה היא מניקתו ... יום אחד משתי שנים לאפוקי לאחר שתי שנים דלא

⁴⁸ בשו"ע שם ט ועל פי מה שביארו בט"ז יד ובב"ש יח, אולם בלבוש משמע דפלוגתא אף באומר סתם דבעינן יום שלם דוקא וצ"ע.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם

⁵⁰ רמ"א שם

⁵¹ והיינו לשיטת הפוסקים דס"ל לרבנן אם התנה סתם הוי תנאי להרווחה מ"מ אם מת קודם שתניק לא הוי גט כן הוא לרשב"ג דס"ל אפי' במפרש אמרי' להרווח' התנה א"כ אם מת קודם שתניק או קודם שתשמש לאביו לא הוי גט אבל לשיטות שאר הפוסקים דס"ל לרבנן בהתנה סתם אפי' אם מת קודם שתניק כלל הוי גט נראה לרשב"ג אם מת או אמר א"א שתשמשני וקודם שתניק הוי גט. ב"ש יז

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מכיון שהתבאר שבהתנה עמה⁵² שתעשה דבר אחד סתם ולא פירש כמה זמן תעשהו, הרי זה כמפרש שתעשהו יום אחד, שכן משמעות הלשון בסתם.

לפיכך אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתניקי את בני, הניקה את בנו יום אחד הרי זה גט. והוא שתניק את הבן בתוך הזמן שהוא יונק בו דהיינו תוך כ"ד חדש. ויש אומרים שצריכה להניק התינוק עד סוף כ"ד חודש.

מת הבן אם מת אחר שהתחילה לקיים התנאי אפילו שעה אחת⁵³ הוי גט, מת קודם אינו גט, שהרי לא נתקיים התנאי.

אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתניקי את בני, יום אחד יש מי שאומר⁵⁴ יום אחד שלם דוקא, והוא שהיום ילך אחר הלילה כליל שבת ויומו, אבל יום שלם מעת לעת כגון מחצי היום לחצי היום לא מהני, דיום אחד לילה ויום משמע

⁵² שו"ע ונו"כ שם

⁵³ ב"ש שם יג יח

⁵⁴ בשו"ע שם ט ועל פי מה שביארו בט"ז יד ובב"ש יח